

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

**FORMUŁA DO 2014
(„STARA MATURA”)**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ
ARKUSZ MPO-R1**

MAJ 2017

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. **Zinterpretuj opowiadanie Marka Nowakowskiego *Album*. Zwróć uwagę na charakter przedstawionych zdarzeń, sposób kreacji bohaterów i ich postawy.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

Punktacja
0–3

1. Wstępne rozpoznanie, np.:

- powrót do zdarzeń z przeszłości (retrospekcja, konwencja wspomnienia),
- relacja pośrednia (przycięcie opowieści siostry),
- narracja pierwszoosobowa,
- dystans narratora (próba spojrzenia na przeżycia wojenne z perspektywy czasu),
- ukazanie brutalnej prawdy o wojnie utrwalonej na fotografiach,
- ukazanie społecznych/indywidualnych skutków wojny,
- objaśnienie znaczenia tytułowego albumu.

2. Czas i miejsce zdarzeń, np.:

0–3

- małe, spokojne miasteczko,
- zapewniająca anonimowość ulica wielkiego miasta,
- chronologiczny porządek opowieści,
- wybuch wojny jako cezura (np. między dzieciństwem a dojrzałością),
- różny czas zdarzeń i czas opowiadania,
- ukazanie postaci w ważnym momencie życia (i ważnym momencie dziejowym).

3. Kreacja postaci siostry, np.:

0–4

- typowa nastolatka (podłotek),
- zaangażowanie w dziewczęcą przyjaźń,
- fascynacja/zainteresowanie domem/rodziną przyjaciółki,
- budząca się kobiecość („kobieca zazdrość”, zainteresowanie modą),
- nagłe zderzenie z rzeczywistością (poznanie prawdy o rodzinie Nosków),
- lęk przed ujawnieniem poznanej prawdy/tajemnicy,
- nieudana próba nawiązania kontaktu z dawną przyjaciółką.

4. Kreacja postaci Hanki, np.:

0–4

- szkolna przyjaciółka siostry narratora,
- zna tajemnicę rodziny (wie o zbrodniczej działalności ojca),
- akceptuje prezenty pochodzące od zrabowanych ofiar,
- świadomie uczestniczy w podwójnym życiu rodziny,
- brutalna w sytuacji zagrożenia (groźba ujawnienia tajemnicy ojca),
- niezdolna do prawdziwej przyjaźni/egoistka,
- ucieka przed przeszłością („zniknęła bez śladu”).

5. Kreacja postaci pana Noska, np.:

0–4

- uprzejmy wobec kobiet,
- dla domowników/mieszkańców wesoły/troskliwy/energiczny,
- zaradny/praktyczny,
- ukrywa prawdziwą tożsamość,
- współpracuje z Niemcami w popełnianych przez nich zbrodniach,
- czerpie korzyści ze zbrodniczej działalności („prezenty”),
- budzi podejrzenia mieszkańców („mętna persona”, „rozmaicie o nim mówią”),

6. Sposoby kreowania postaci, np.:

0–4

- kontrast,
- obiektywizm (brak wartościowania, dystans czasowy, relacja pośrednia),
- charakteryzowanie postaci przez ich zachowania,
- zastosowanie równoważników zdań/zdań eliptycznych (dynamizm/ekspresja w opisie fotografii),
- zmiana kreowanych wizerunków postaci przez zaskakujący zwrot akcji,
- powojenne spotkanie z Hanką jako swoista pointa (rozwiązanie akcji),
- kreacja czasu i miejsca powiązana z kreacją postaci (zmiana okoliczności wiąże się ściśle ze zmianą w zachowaniach/kreacjach postaci).

7. Konteksty interpretacyjne.

0–1

8. Podsumowanie:

0–3

pełne, np.: refleksja dotycząca prawdy o człowieku (np. w sytuacji wyboru między dobrem a złem ujawnia się prawda o człowieku); retrospekcja jako sposób na zrozumienie rzeczywistości; opowiadanie ukazuje trudność w przezwyciężenia traumy z czasów wojny; dostrzeżenie związku postaw bohaterów ze sposobem ich kreacji; (3)

częściowe, np.: refleksja dotycząca prawdy o człowieku (np. w sytuacji wyboru między dobrem a złem ujawnia się prawda o człowieku); próba przezwyciężenia traumy z czasów wojny; dostrzeżenie związku postaw bohaterów ze sposobem ich kreacji; (2)

próba podsumowania, np.: refleksja dotycząca prawdy o człowieku (np. w sytuacji wyboru między dobrem a złem ujawnia się prawda o człowieku) lub opowiadanie ukazuje trudność w przezwyciężenia traumy z czasów wojny lub dostrzeżenie związku postaw bohaterów ze sposobem ich kreacji. (1)

Temat 2. Porównaj obrazy utopii ukazane w utworze Marka Grechuty *Cisza oddechu trawy* i wierszu Wisławy Szymborskiej *Utopia*. Zwróć uwagę na sposoby przedstawienia utopii i funkcje, jakie pełni ona w obu utworach.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

Punktacja

1. Zasada zestawienia tekstów, np.:

0–3

- ten sam motyw (utopia; wyobrażenie idealnego świata),
- podobieństwo obrazów (niezaludnione wyspy),
- obraz utopii utrwalony w kulturze – reinterpretacja tego obrazu,
- odmienne sposoby kreowania obrazu utopii,
- odmienne funkcje obrazu utopii.

Cisza oddechu trawy

2. Obraz utopii, np.:

0–3

- niezamieszкана wyspa,
- wszechobecna cisza,
- miejsce odludne/niedostępne/dzikie (porośnięte gęstym lasem),
- tajemniczość, egzotyka,
- oaza spokoju,
- miejsce święte,
- przestrzeń nierealna,
- przeciwieństwo cywilizacji,
- miejsce niedzielnych (świętecznych) wypraw mieszkańców miasta.

3. Sposób przedstawienia utopii, np.:

0–4

- statyczność opisu,
- plastyczność,
- anaforyczność,
- wyliczenia (*rodziny, dzieci, zwierzęta...*),
- metaforyzacja,
- hiperbolizacja (podkreśla niedostępność wyspy, potęguje wrażenie ciszy),
- sakralizacja przestrzeni (*jej teren jest święty*),
- rytmizacja,
- sensualność (onomatopeje),
- kontrast (cisza natury/wyspy – zgiełk miasta).

4. Funkcje utopii, np.:

0–3

- konkretyzuje marzenia współczesnego człowieka o lepszym świecie,
- wskazuje na potrzebę chwilowej ucieczki od zgiełku cywilizacji,
- przypomina świat bezpowrotnie utracony,
- jest przeciwieństwem codzienności,
- symbolizuje ład, porządek,
- podkreśla potrzebę refleksji,
- stanowi oazę spokoju,
- ukazuje świat idealny,
- odwołuje się do obrazu utrwalonego w kulturze.

Utopia

5. Obraz utopii, np.:

0–3

- ma cechy fizyczne (topografię),
- jest uporządkowana (podlega prawom fizyki),
- tworzą ją abstrakcyjne pojęcia,
- oferuje gotowe odpowiedzi na ważne pytania,
- odkrywa tajemnice,
- jest przestrzenią wiedzy (ostoją rozumu),
- daje pewność sądów,
- idealna (powabna),
- nie pozwala na popełnianie błędów,
- świadomie opuszczona przez ludzi (bezludna).

6. Sposoby przedstawiania utopii, np.:

0–4

- postać mówiąca wchodzi w rolę przewodnika (narracyjność),
- pozorny realizm/opisowość (szczegółowość i obszerność opisu wyspy),
- przekształcenia frazeologizmów (gra słowna),
- niejednorodność stylistyczna (styl potoczny; terminologia naukowa/filozoficzna),
- abstrakcyjne pojęcia tworzą topografię wyspy (konkretyzacja),
- stosowanie wielkich liter indywidualizuje nazwy pospolite (wyróżnia ważne pojęcia),
- porządek topograficzny służy budowaniu porządku myśli,
- ironia,
- hiperbolizacja,
- bogata symbolika (drzewo, jaskinia, źródło, morze),
- funkcja metafory kończącej utwór (np. przeciwstawienie utopii i realnego życia),
- nawiązania biblijne,
- nawiązania do różnych systemów filozoficznych.

7. Funkcje utopii, np.:

0–3

- podkreśla rozdźwięk między światem idealnym, a zwykłym życiem,
- uświadamia, że może istnieć tylko w ludzkich wyobrażeniach,
- jest antytezą prawdziwego życia (pełnego rozterek i wątpliwości),
- podkreśla swoją nierealność/sztuczność,
- pokazuje, że w gruncie rzeczy człowiek nie chce kierować się wyłącznie rozumem,
- poszukiwanie jej nie zapewni człowiekowi szczęścia,
- poznanie tajemnic bytu pozbawia człowieka sensu życia,
- świat podlegający dyktatowi rozumu staje się nieludzki,
- świat doskonały przynosi rozczarowanie,
- demaskuje złudność przekonania, że świat może być prosty,
- odkrywa ludzkie potrzeby,
- odkrywa/opisuje naturę człowieka,
- polemizuje z oświeceniowym (utrwalonym) obrazem utopii.

8. Podsumowanie

0–3

pełne, np.: dostrzeżenie podobieństw i różnic w kreowaniu obrazu utopii; dostrzeżenie, że obraz utopii w tekście Grechuty jest bliższy tradycyjnej konwencji, a obraz w tekście Szymborskiej ma charakter polemiczny; uogólnienie dotyczące sposobów przedstawiania utopii; (3)

częściowe, np.: dostrzeżenie podobieństw i różnic w kreowaniu obrazu utopii; uogólnienie dotyczące sposobów przedstawiania utopii; (2)

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie podobieństw i różnic w kreowaniu obrazu utopii. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 2 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka; 2 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; 8 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; 6 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; 4 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; 2 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0–4